

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА

Ваљево

Бирчанинова 128 А,
014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@nadlanu.com

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Сектор за рурални развој

www.dsss.rs

Билтен за фебруар
бр.2

Ваљево, 25.02.2011. година

Naziv biltena: Aktuelni saveti iz oblasti poljoprivredne
proizvodnje za februar

Sadržaj:

- Aktuelni radovi u ratarstvu u mesecu februaru;
- Nega krava;
- Formiranje krune voćaka – uzgojna rezidba voćaka.

Autori:

dipl. ing. Snežana Stojković-Jevtić
dipl. ing. Slavica Petrović
dipl. ing. Đorđe Sovilj

Tiraž:

350 primeraka

Aktuelni radovi u ratarstvu u mesecu februaru

Ako vremenske prilike dozvole već od 10. februara treba krenuti sa setvom jarih strnina.

Jari ječam treba sejati rano u proleće, već od 10. februara. Dubina setve je 3 – 5 cm, a setvena norma 150 – 180 kg/ha. Za setvu treba koristiti visokorodne kvalitetne sorte otporne na poleganje. Takve su sorte: NS 448, NS 456, NS Viktor, NS Pek, KG Kraguj, KG Dinarac i KG Jadran.

Jari ovas se seje od 15. februara ,ako vremenske prilike dozvole. Kasnija setva doprinosi smanjenju prinosaDubina setve je 3 – 4 cm, a setvena norma iznosi 120 – 150 kg/ha. Najpoznatije sorte jarog ovsa kod nas su: KG Slavuj, KG Lovćen i NS Golozrni ovas.

Setva jarog tritikalea obavlja se rano u proleće.Za setvu treba koristiti zdravo seme visoke klijavosti i čistoće. Setvu treba obaviti na dubini od 4 – 6 cm sa oko 200 kg semena .

Krajem februara trebalo bi razmišljati o **setvi lucerke** koja će uslediti u martu. Ovom prilikom napomenula bih samo par stvari vezanih za prolećnu setvu lucerke.

U prolećnoj setvi bolja je posednutost zemljišta. I pored slabijeg prinosa u prvoj godini, bolji je ukupan prinos naredne godine. Treba imati u vidu i mogućnost pojave kasnih prolećnih mrazeva. Ono što je najvažnije, a što treba posebno istaći, je činjenica da setvu lucerke ne treba obavljati bez utvrđene **pH vrednosti zemljišta!**

Lucerka je kultura koja **ne podnosi kisela zemljišta**. **Minimalna pH vrednost je 5,5!** Lucerka najbolje uspeva na zemljištima sa pH reakcijom **6 – 7 - znači neutralnim zemljištima**.

Prihranjivanje pšenice

Prihranjivanje je važna agrotehnička mera koja se izvodi jer pšenica ima dug vegetacioni period (240-260 dana),pa je neophodno dodatno unošenje azota.

Prihranjivanje pšenice treba obaviti krajem zime, neposredno pred intenziviranje rasta i razvića pšenice. Drugim rečima, prihranjivanje treba obaviti pre ulaska pšenice u fazu vlatanja, kada se formiraju elementi prinosa: dužina klasa, broj klasova, broj zrna u klasu. Ukoliko se sa ovom merom zakasni, prihranjivanje neće imati uticaja na prinos zrna. Znači, prihranjivanje treba obaviti krajem februara, redje početkom marta.

Po pravilu u normalno razvijenom usevu i na normalnim tipovima zemljišta, prihranjivanje se izvodi u jednom navratu. Na lakšim tipovima zemljišta, u slabo razvijenim usevima u hladnim i vlažnim prolećima, ukazuje se potreba za dodatnim – drugim prihranjivanjem. Ono utiče na poboljšanje opšteg stanja useva i kasnije na nalivanje zrna.

Pšenicu, po pravilu, na neutralnim zemljištima prvi put treba prihraniti Ureom, a Kan-om drugi put. Na kiselim zemljištima (kakvih je 70% u Kolubarskom okrugu!!!) za prihranjivanje treba koristiti **UVEK KAN!**

Količine azota koje treba dati u prihranjivanju najbolje je odrediti N-min metodom. Pored toga, količina se određuje na osnovu tipa zemljišta, uslova zime, preduseva, nivoa djubrenja preduseva, stanja useva pšenice, kao i otpornosti sorte na poleganje. Na osnovu svega navedenog, donosi se odluka o količini azota koju treba dodati. Mora se imati u vidu da se dodatnim veććim količinama azotnih djubriva ne mogu nadoknaditi propusti u osnovnoj i površinskoj obradi zemljišta, kvalitetu i blagovremenosti setve, kvalitetu semena i drugih grešaka koje su dovele do lošeg stanja useva.

dipl .ing. Snežana Stojković-Jevtić

Nega krava

Nega kože i dlake

Koža i dlaka svih životinja pokriva njihovo telo i zato se na njima ispoljavaju i lako zapažaju promene u njihovom zdravstvenom stanju. Ona im štiti organizam od raznih štetnih uticaja. Kroz kožu se izlučuju iz organizma razni proizvodi pri izmeni materija, kao što su znoj i loj. Ove izlučene materije mešaju se sa proteinom i prljavštinom da bi se pod uticajem toplote i vlage raspadale i zatvarale sitne otvore na koži čime se otežava disanje i izaziva svrab. Prljava koža je istovremeno i povoljan teren za razvoj vaši, krpelja i raznih mikroorganizama koji mogu prodrati u krv i izazvati oboljenja.

Stanje kože je podložno uticaju ishrane i načina držanja, ali zavisi i od opšteg zdravstvenog stanja životinja. Meka i pokretljiva koža koja se lako nabira je odraz zdravlja grla. Suva i gruba koža, kao i nakostrešena dlaka, bez sjaja, ukazuje na poremećeno zdravstveno stanje.

Za održavanje dobrog zdravlja krava, pre svega onih koje se drže u staji potrebno je redovno negovati kožu, čistiti je, timariti, što će se pozitivno odraziti na proizvodnju mleka. Čišćenjem se ubrzava cirkulacija i redovno uklanjanje prljavština sa kože.

Nega papaka

Samo zdrave krave, pravilno hranjene i negovane mogu ispoljiti svoj genetski potencijal, zdravlje, a time i proizvodnju mleka. Dobru stočari,iskusni proizvođači imaju iskustva, a i osnovno znanje o anatomskoj građi kostiju nogu i papaka i uočavaju da celokupnu masu tela životinje nosi papčana kost. Ona ke završetak kompletnog skeleta i okružena je čaurom rožnate materije. Ta ržina papaka polako raste, otprilike 5 mm mesečno, što za godinu dana iznosi 6 do 7 cm, što zavisi od ishrane, steonosti i spoljašne sredine. Kod krava koje borave na pašnjaku, gde su u stalnom pokretu, papci se razvijaju normalno, jer je i trošenje rožine u granicama njenog ratsa. kako se danas u većini gazdinstava prešlo sa pašnjačkog držanja na stajsko, kretanje krava je jako ograničeno (ili se godinama ne kreću uopšte) tako da je rast rožnate materije daleko veći nego što se troši. To izaziva prerastanje, a zatim i deformisanje da bi na kraju došlo i do raznih vrsta oboljenja papaka. Uopšte deformacije, a kasnije i ozbiljne bolesti papaka prouzrokuju velike ekonomske gubitke u govedarskoj proizvodnji, a posebno:

- smanjenje proizvodnje mleka i do 20 %;
- sporiji prirast u tovu;
- smanjenje plodnosti;
- povećane troškove lečenja.

Kao posledica velikog bola zbog deformisanih i obolelih papaka takvo grlo duže leži, gubi apetit, slabije konzumira hranu što se odražava na gubitak telesne mase i sporiji prirast. Najveći ekonomski gubici nastali kao posledica oboljenja papaka odražavaju se u smanjenoj produkciji mleka koja opada i do 20 %. Umanjena plodnost je redovna posledica oboljenja nogu i papaka, slabljenja opšteg stanja i loše kondicije što takođe značajno povećava troškove lečenja i osemenjavanja.

Kako je uvek bolje sprečiti, a ne lečiti važno je sačuvati i sprečiti oboljenje papaka, a to se može postići držanjem i negom grla na pašnjacima ili ispuštima, higijenom staje, a posebno ležišta, higijenu papaka, obrezivanje papaka (nekad i dva puta godišnje). Pravovremenim obrezivanjem papaka održava se njihov oblik i veličina, a samim tim se grlu omogućava da se sigurno i normalno kreće, bolje konzumira hranu, ima veću proizvodnju i duži životni vek.

Da bi se uspešno sprovela korekcija, tj. obrezali papci, potrebno je da taj zahvat radi obučena osoba uz odgovarajući alat i dobru i bezbolnu pripremu grla.

dipl. ing. Slavica Petrović

FORMIRANJE KRUNE VOĆAKA – UZGOJNA REZIDBA VOĆAKA

Cilj uzgojne rezidbe je da se dobije snažna i simetrična kruna kako bi se rodna površina što pravilnije raspodelila i izbeglo lomljenje grana , da se obezbedi pravilan raspored grana u kruni i time omogući pristup svetlosti u sve delove krune , da cela kruna bude kompaktna sa odgovarajućim uglom grananja skeletnih grana što će omogućiti dobar rast, produktivnost i čvrstinu. Oblik krune treba da bude pogodan za izvođenje zaštite , rezidbe i mehanizacije u zasadu.

Svi oblici krune mogu se podeliti na:

- prirodne (formiraju se bez uticaja čoveka)
- prelazni (formiraju se uz znatnu intervenciju čoveka – poboljšana piramidalna kruna , kotlasta kruna , obična piramidalna i dr.)
- veštački oblici krune (nastaju uz potpunu intervenciju čoveka , obično se gaje uz naslon ili u vidu živih ograda sa pravilnim rasporedom skeletnih grana u jednoj ravni)

Poboljšana piramidalna kruna - ovaj uzgojni oblik najviše se koristi kod šljive. Posadene sadnice se u proleće skrate na 80 – 100 cm . Kada mladari dostignu 10 – 15 cm odstranjuju se svi koji izbijaju na deblu kao i mladari koji su konkurencija vođici. U toku jula meseca izaberu se 2 – 3 mladara na međusobnom rastojanju od 15 – 25 cm. Suvršni mladari koji neće služiti za ramene grane ne izbacuju se već se povijaju radi obezbeđenja veće asimilacione površine.

Na početku druge vegetacije grane koje su ostavljene za skeletne se skraćuju za jednu trećinu i to na spoljni pupoljak. Vođicu skraćujemo 30 – 40 cm iznad nivoa ovih grana. U toku jula se na ostavljenoj vođici izaberu dva mladara koja su najbolje razvijena i ne poklapaju se sa donjim mladarima već se pružaju u međuprostoru donjih grana. Postupak u naredne dve godine je sličan kao u prve dve, birmo mladare za primarne grane na ostavljenoj vođici a na primarnim granama donjeg sprata birmo mladare koji su dobro razvijeni i sa povoljnim rasporedom za sekundarne grane .

Na početku pete vegetacije vođica se skraćuje na bočnu granu, čime na vrhu ove krune formiramo vazu što utiče na bolju osvetljenost unutrašnjih delova krune.

Kotlasta kruna (Vaza) – Ovaj oblik krune najviše se koristi kod breskve. Karakteristika ove krune je što nema vođicu već samo tri skeletne grane koje između sebe zahvataju ugao od 120 stepeni. Prednost ove krune je u boljoj osvetljenosti te su plodovi bolje kolorisani, a i smanjena je pojava bolesti. Nedostatak je slabija veza skeletnih grana sa stablom.

Vretenasti žbun – je kržljava modifikacija piramidalne krune od koje se razlikuje po rasporedu grana i po bujnosti. Sastoji se od skeletnih grana koje su spiralno raspoređene duž centralne produžnice i nalaze se u horizontalnom položaju.

Vitko vreteno - je uzgojni oblik koji se najčešće primenjuje kod sorti jabuke kalemljenih na slabo bujne podloge. Pod vitkim vretenom označava se vitka konična kruna gde su skeletne grane raspoređene po spirali i koje su pri vrhu sve kraće. Između njih se mogu nalaziti slabi letorasti i kratke rodne grančice. Vitko vreteno ima dosta modifikacija, kao što su : *Severnoholandsko vreteno* (uska forma vitkog vretena) i *Super vreteno* (najuža forma vretena sa gustom sadnje od 8000 – 12000 biljaka po hektaru).

Pravilna palmeta sa kosim granama – Kod ovog uzgojnog oblika kruna se sastoji od debla i 3 – 4 sprata bočnih skeletnih grana koje se pružaju samo u jednoj ravni (u pravcu reda) pod uglom od 45 stepeni (niži sprat) i 70 stepeni (viši sprat).

Nepravilna palmeta sa kosim granama – Za razliku od pravilne palmete gde su spratovi sa dve naspramne grane kod nepravilne palmete grane su razmeštene na produžnici bez određenog reda i razmaka.

dipl. ing. Đorđe Sovilj